

VEDLEGG

Innhold

VEDLEGG	1
<i>Vedlegg 1 Intervjuguide 1: Lærarar</i>	2
<i>Vedlegg 2: Intervjuguide 2: Lærarar</i>	4
<i>Vedlegg 3: Intervjuguide 1: Elever</i>	7
<i>Vedlegg 4: Intervjuguide 2: Elever</i>	8
<i>Vedlegg 5: Undervisningsopplegget Frå Person til Perform</i>	10
Vedlegg 5.2 Elevane si oppgåve.....	10
Vedlegg 5.3 Oversikt over øktene:	11
Vedlegg 5.4 Økt B.....	12
Vedlegg 5.5 Økt F	17
Vedlegg 5.6 Økt G.....	21
Vedlegg 5.7 Kompetansar undervisninga rører ved	27
Vedlegg 5.8 Elevarbeid: Dagboknotater	32
<i>Vedlegg 6 Observasjonsskjema med kompetansekoder</i>	33
Vedlegg 6.1 Koder til kompetansar i norsk	33
Vedlegg 6.2 Koder til kompetansar i samfunnsfag.....	34
Vedlegg 6.3 Koder til kompetansar i sosial læring og utvikling	35
Vedlegg 6.4 Koder til kompetansar i drama	36
Vedlegg 6.5 Koder til prinsipp for djup læring	37
Vedlegg 6.6 Eksempel på observasjonsskjema for norsk, samfunnsfag og sosial læring.....	38
Vedlegg 6.7 Eksempel på observasjonsskjema for drama.....	45
<i>Vedlegg 7 Samtykkeskjema</i>	52
Vedlegg 7.1 Samtykkeskjema lærarar	52
Vedlegg 7.2 Samtykkeskjema elevar	56

Vedlegg 1 Intervjuguide 1: Lærarar

Intervjuguide 1:	
<p><i>Introduksjon:</i> Intervjuet handlar om ditt syn på læring, kunnskap og erkjenning, om synleggjering og vurdering av denne læringa, om djupnelæring og om dine erfaringar med og tankar om drama som læringsform.</p> <p>I spørsmåla har eg prøvd å skilja mellom læring som ein prosess, og kompetanse som er kunnskap og ferdighetar.</p> <p><i>Problemstillinga mi:</i> På kva måte kan drama som læringsform fremma og uttrykkja djup læring og kompetanse hjå elevar?</p> <p><i>Anonymitet:</i> Namna dykkar vil bli anonymisert.</p> <p><i>Taushetsplikt:</i> Minnar deltakarane på at taushetsplikta gjeld under intervjuet.</p> <p><i>Bandopptaking:</i> Intervjuet vil bli tatt opp på band og transkribert. Etter masteroppgåva er ferdig blir det sletta. Dersom de ynskjer det, kan de få sjå og lese gjennom transkriberinga etterpå.</p> <p><i>Tid:</i> Intervjuet vil ta ca. ein time</p>	
Forskingsspørsmål	Intervjuspørsmål
<p>Korleis drama i undervisninga fremja og synleggjera djupnelæring?</p>	<p>Læring/erkjenning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kva tenkje de på som god læring for elevane? - Kva deler av eleven er i bruk når god læring skjer?(kognitiv, affektiv, kroppsleg, relasjonelt og skapande læring) - Kva legg de i omgrepa djupnelæring/overflatelæring? - På kva måte tenkjer de at fagfornyninga vil kunne bidra til ei djupare form for læring? - Kva ser de på som viktig å ta med vidare inn i LK20 frå tidlegare læringsprosessar? - Kva utfordringar ser de med av LK20? <p>Drama som læreprosess:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kva erfaring har de med drama som læringsform? - Kva rolle meiner de drama bør ha i skulen?(nytteverdi, eige fag eller metode) - Kva kompetansar tenkjer de at drama kan gje? - Kva læring tenkjer de at drama kan gje? - Kva dimensjonar/deler av eleven er i bruk? (kognitiv, affektiv, kroppsleg, relasjonelt og skapande læring) - Korleis ser du på drama som læringsprosess samanlikna med andre læringsprosessar i skulen? Likt/ulikt <p>Fleirfagleg/tverrfagleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kva forventningar har du til dramaprojektet? - I kva grad tenkjer de at drama som læringsform kan bidra til læring i andre fag? Kompetansar? - Grunnleggende ferdigheter og drama. Kan drama bidra der?
Forskingsspørsmål	Intervjuspørsmål
<p>Korleis kan læreprosessar i drama bidra til god vurderings-praksis i djupnelærings-prosessar?</p>	<p>Uttrykk for læring/Vurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kva metoder bruker de for å vurdere kva elevane har lært? (<i>både ferdighets- og kunnskapservervelsen Testing/metoder/observasjon/dialog/framføringar/innleveringar</i>)

	<ul style="list-style-type: none"> - Korleis gjev de tilbakemelding på prestasjon og mestring, kunnskap og ferdigheter? - Kva metodar brukar de for å vurdere at læring skjer(læreprosessen)? - Korleis gjev de/kan de gje tilbakemeldingar som skal fremma læring? - Korleis kan elevar vise at dei har lært noko(kunnskap og ferdigheter)? - Korleis kan elevar vise at dei lærer noko(er i ein læreprosess)? - Kva ser de etter når du skal vurdere elevane si læring? Korleis kan ein få auge på god/djup læring (utan testing)?/Korleis kjem god/djup læring til uttrykk?/ Korleis ser ein at ein elev har lært noko? (Kjenneteikn) - Korleis er elevane med og vurderer eiga læring? - Korleis ser ein lærande elev ut? (engasjert, aktiv, deltakande/samhandlande, glad, ivrig, nysgjerrig, utforskande, strukturert, fokusert, kreativ) - Korleis kan elevane overføre det dei har lært til noko dei kan uttrykka/visa? <p>Drama som vurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan drama uttrykka kunnskap og ferdigheter? Korleis? - Kan drama uttrykka læring? Korleis? - Er drama som læreprosess forskjellig frå andre læreprosessar? Korleis? - Er det ein annleis måte å uttrykke læring på å jobbe med drama? - Korleis jobbar ein elev/ser ein elev som driv med drama? (foksert, deltagande, kreativ, skapande, reflektert, emosjonelt, sosialt, i fiksjon, lyttande?) - Tenkjer de at det går an å vurdere kompetansar gjennom dramaprosessar? Eventuelt på kva måte? - Tenkjer de at det går an å vurdere læring gjennom dramaprosessar? Eventuelt på kva måte?
--	---

Andre forhold rundt intervjusituasjonen.

Dato for gjennomføring:

Tidsbruken:

Den fysiske råma for intervjuet:

Den sosiale konteksten, stemninga:

Vedlegg 2: Intervjuguide 2: Lærarar

Intervjuguide 2:	
<p><i>Introduksjon:</i> Intervjuet handlar om våre felles erfaringar med dramaprojektet «Fra Person til Perform».</p> <p><i>Problemstillinga mi no:</i> På kva måte kan drama som læringsform uttrykkja djup læring hjå elevar på mellomtrinnet?</p> <p><i>Anonymitet:</i> Namna dykkar vil bli anonymisert.</p> <p><i>Taushetsplikt:</i> Minnar deltakarane på at taushetsplikta gjeld under intervjuet.</p> <p><i>Bandopptaking:</i> Intervjuet vil bli tatt opp på band og transkribert. Etter masteroppgåva er ferdig blir det sletta. Dersom de ynskjer det, kan de få sjå og lese gjennom transkriberinga etterpå.</p> <p><i>Tid:</i> Intervjuet vil ta ca. ein time</p>	
Forsknings- spørsmål	Intervjuspørsmål/tema til diskusjon
Korleis drama i undervisninga fremja og synleggjera djupnelæring?	<p>Læring/erkjenning gjennom prosjektet:</p> <ul style="list-style-type: none">- Korleis ser de på prosjektet som djupnelæringsprosessar?- Ser de på prosjektet som god læring? Kvifor?- Korleis opplevde de at elevane jobba? (fokusert, engasjert, aktiv, ivrig, glad, nysgjerrig, deltagande/samhandlande, kreativ, skapande, utforskande, reflektert, strukturert, emosjonelt, sosialt, i fiksjon, lyttande?) <p>Drama som estetisk læreprosess:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kva tenkjer de er særeige ved å bruka drama?- Det kreative og skapande aspektet. Kva rolle spelar det for læringa?- Det følelsemessige. Kva rolle spelar det for læringa?- At dei jobbar saman. Kva rolle spelar det for læringa?- At dei brukar kroppen. Kva rolle spelar det for læringa?- Ser de nokre teikn på djupnelæring i prosjektet? Korleis kjem djup læring til uttrykk? <p>VERDIAR OG PRINSIPP FRÅ OVERORDNA DEL</p> <p><i>Kva uttrykk såg ein for skulen sitt verdigrunnlag :</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Skolen skal la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling.- Elever som lærer gjennom skapende virksomhet, utvikler evner til å uttrykke seg på ulike måter, og til å løse problemer og stille nye spørsmål.- Skapende læringsprosesser er en forutsetning for elevenes danning og identitetsutvikling.- De skal bruke språk for å tenke, skape mening, kommunisere og knytte bånd til andre.- Utvikle elevenes evne til å foreta etiske vurderinger og gjøre dem fortrolige med etiske problemstillinger.- Kunstnerisk arbeid krever også evne til å reflektere og gjøre vurderinger. <p><i>Kva uttrykk såg ein for skulen sine prinsipp for læring?</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet.- Elevene dannes i møte med andre og gjennom fysisk og estetisk utfoldelse som fremmer bevegelsesglede og mestring.- Elever som lærer å formulere spørsmål, søke svar og uttrykke sin forståelse på ulike måter, vil gradvis kunne ta en aktiv rolle i egen og andres læring.

Forsknings-spørsmål	Intervjuspørsmål
<p>Korleis kan læreprosessar i drama bidra til god vurderingspraksis i djupnelæringsprosessar?</p>	<p>Uttrykk for læring/Vurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korleis ser ein at ein elev har lært noko? (Kjenneteikn på kompetansar/kunnskap/ferdigheter) - Korleis klarar elevane overføra det dei har lært til noko dei kan uttrykka/visa? - Korleis opplevde de at elevar fekk vise at dei <u>har lært</u> noko(kunnskap og ferdigheter/kompetansar)? - Korleis kunne ein oppdaga kjenneteikn på at elevane var i læringa? - Korleis fekk elevar vise at dei <u>lærer</u> noko(er i ein læreprosess)? Korleis er elevane med og vurderer eiga læring? - Kva betyning har det for observeringa at prosessen går over tid? Positivt og negativt <p>Kva betyning har det for observeringa at elevane jobba i grupper? Positivt og negativt</p> <p>Innsamling av teikn på læring:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korleis samla de inn teikn på læring og utvikling? Observasjon, elevarbeid eller samtale? Eller alle tre? - Fungerte denne metoden? Kvifor/kvifor ikkje? - Kor/når i prosessen var det enkelt å sjå teikn på læring? Er det mest synlig i prosessen eller produktet eller begge deler? - Er det mest synleg i enkeltøvingar/oppgåver eller i heilheta? - Kor/når var det ikkje så enkelt? - Korleis kunne ein ha samla inn teikn på læring på andre måtar/andre metodar? - Tenkjer du at elevane vart involvert i å finna teikn på eiga og andre si læring? Når og korleis? - Klarar elevane å visa deg noko kognitiv læring, affektiv/følelsesmessig læring, kroppsleg læring, relasjonell læring og skapande læring? <p>KOMPETANSAR I FAGA: Korleis såg de kjenneteikn på: Kompetansar/kjerneelement i norsk: Kompetansar/ kjerneelement i samfunnsfag: Kompetansar/kjerneelement i sosial læring: Kompetansar/kjerneelement i drama: Såg de kjenneteikn på kompetansar i andre fag?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korleis trur de at elevane ser teikn på fleirfaglegheit i prosjektet? - Korleis var dei tverrfaglege temaa synleg i prosjektet? Folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgarskap, bærekraftig utvikling - Såg de utvikling av grunnleggande ferdigheter: lesing, skriving, rekning, munnlege og digitale ferdigheiter. <p>Undervegsvurdering/Vurdering for læring:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korleis kan drama som læringsform erstatta eller supplera anna vurdering i skulen? - Korleis kan du som lærar bruka dette prosjektet i undervegsvurdering og vurdering for læring? - Kva med prosjektet gjer det vanskeleg å bruka det i undervegsvurdering? - Fekk dei vist kva dei får til og kva dei har blitt betre i utan fokus på å setje ord på det? Mangla dette?

	<ul style="list-style-type: none"> - Korleis vart det tydeleg for elevane kva kriteriane og forventninga eg hadde til dei? - På kva måte kunne det vorte tydelegare for elevane kva kriteriane og forventninga eg hadde til dei? <p>Å lære å lære:</p> <ul style="list-style-type: none"> - På kva måte fekk elevane reflektera over eiga læring? Forstå egne læreprosessar? Tileigna seg kunnskap på sjølvstendig vis? - På kva måte kunne elevane vore meir delaktig i eiga læring? - Korleis kunne elevane vorte betre på å sjå kjenneteikn på læring? - Kva kan elevane lære om å lære av dette prosjektet?
Vegen vidare	<ul style="list-style-type: none"> - Korleis kunne eg ha vore tydelegare overfor elevane for å hjelpa dei til å sjå eiga læring? - På kva måte har du ,som lærar, vore i ein læreprosess gjennom dette prosjektet? - Kva forandringar har skjedd undervegs? I prosjektet? Hå deg som lærar? På elevnivå? Hå meg? - På kva måte føler de at de har fått bidra til prosessen? - Har denne prosessen utvikla ditt syn på korleis ein kan finna teikn på læring/korleis elevar kan uttrykka læring? Utdjup! - Er det noko frå denne prosessen du vil ta med deg vidare i vurderingsarbeidet med elevane? Kva og kvifor/kvifor ikkje - Kva rolle meiner de drama bør ha i skulen?(nytteverdi, eige fag eller metode)

Andre forhold rundt intervju-situasjonen.

Dato for gjennomføring:

Tidsbruken:

Den fysiske råma for intervjuet:

Den sosiale konteksten, stemninga:

Vedlegg 3: Intervjuguide 1: Elever

Intervjuguide 1:	
<p><i>Introduksjon:</i> Intervjuet handlar om hvordan du lærer, hva er å lære, hvordan lærer du best, hvordan får du vist hva du har lært, hva er det du lærer som du ikke får vist at du har lært, har du jobbet med drama, hvordan synes du at du lærer gjennom drama, kan vi lære flere fag samtidig m.m.</p> <p><i>Anonymitet:</i> Namna dykkar vil bli anonymisert.</p> <p><i>Båndopptagelse:</i> Intervjuet vil bli tatt opp på band og skrevet ut. Etter masteroppgåva er ferdig blir lydopptaket sletta. Dersom de ynskjer det, kan de få sjå og lese gjennom transkriberinga etterpå.</p> <p><i>Tid:</i> Intervjuet vil ta ca. 45 minutter</p>	
Forskingsspørsmål	Intervjuspørsmål
Korleis drama i undervisninga fremja og synleggjera djupnelæring?	<p>Læring:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tenk på undervisninga på skulen. Når føler du at du lærer? Kva gjer de på då?- Korleis har du det når du kjenner at du held på å lære noko?- Kva trur du at du treng læra for framtida?- Har du høyrte om dybdelæring? Kva tror du at det kan betyr?- Klarar du å gi eksempel på at du har lært i fleire fag samtidig? undervisningstime/skoletime/prosjektarbeid.- Kva tenkjer du burde vore annleis på skulen når det gjelder undervisningen og måter å lære på? <p>Drama som læreprosess:</p> <ul style="list-style-type: none">- Har de hatt drama på skulen i løpet av dei åra du har gått her? Om så, kan du gje nokre eksempel?- Kva tenkjer du om å bruka drama i undervisninga?- Kva tenkjer du elevar kan læra medan dei brukar drama? Eventuelt kva då?- Tenkjer du at læring gjennom drama er annleis enn andre måtar å lære på i skulen? Eventuelt på kva måte?
Forskingsspørsmål	Intervjuspørsmål
Korleis kan læreprosessar i drama bidra til god vurderings-praksis i djupnelærings-prosessar?	<p>Uttrykk for læring:</p> <ul style="list-style-type: none">- Korleis får de vise kva de har lært?- Korleis trur du lærarane klarar å sjå at du lærer eller har lært noko?- Korleis kan de elevar vise at dei held på med å læra noko?- Har du nokre forslag til korleis du kunne få vise fram at du lærer noko eller har lært noko? - Korleis tenkjer du at ein elev som lærer ut? (engasjert, aktiv, deltakande/samhandlande, glad, ivrig, nysgjerrig, utforskande, strukturert, fokusert, kreativ, skapande) <p>Drama som læreprosess:</p> <ul style="list-style-type: none">- Trur du at det går an å vise at du har lært noko gjennom drama? Korleis?

Andre forhold rundt intervjusituasjonen.

Dato for gjennomføring:

Tidsbruken:

Den fysiske råma for intervjuet:

Den sosiale konteksten, stemninga:

Vedlegg 4: Intervjuguide 2: Elever

Intervjuguide 2:

Introduksjon: Intervjuet handlar om hvordan du har lært gjennom dette prosjektet, hva det er å lære, hvordan lærer du best, hvordan får du vist hva du har lært, hva er det du lærer som du ikke får vist at du har lært, hvordan synes du at du lærer gjennom drama.

Kanskje er nokon av spørsmåla litt like, men de får berre prøva å svara likevel.

Det er lov å vera ueinig med dei andre. Prøv å svara det du meiner.

Me hjelper kvarandre undervegs.

Anonymitet: Namna dykkar vil bli anonymisert.

Båndopptagelse: Intervjuet vil bli tatt opp på band og skrevet ut. Etter masteroppgåva er ferdig blir lydopptaket sletta. Dersom de ynskjer det, kan de få sjå og lese gjennom transkriberinga etterpå.

Tid: Intervjuet vil ta ca. 30 minutter

Forskingsspørsmål

Korleis drama i undervisninga fremja og synleggjera djupnelæring?

Intervjuspørsmål

Drama som læreprosess:

- Kva tenkjer du om å bruka drama i til å lære noko?
- Var det ein bra måte å lære på? Kvifor/kvifor ikkje?
- Korleis fekk du brukt tankane og hjernen din?
- Korleis fekk du brukt følelsane dine?
- Kva var vanskeleg med det?
- Korleis fekk du brukt kroppen din?
- Kva var vanskeleg med det?
- Korleis fekk du samarbeida med andre?
- Kva var vanskeleg med det?
- Korleis fekk du skapa noko og vera kreativ?
- Kva var vanskeleg med det?
- Likte du å bruka fantasien din? Kvifor?
- Likte du å vera i rolle? Kvifor?

Teikn på læring:

- Korleis pleier du merka at du har lært noko?
- Korleis kunne du merka/fekk du med deg at du lærte noko gjennom dramaprosessen?
- Korleis såg du at dei andre lærte noko? Kva såg du/merka du?
- Trur du at medelevane kunne sjå at du lærte noko?
- Korleis og kva?
- Korleis trur du at du fekk vist læring til lærarane?
- Korleis trur du lærarane klarar å sjå at du lærer eller har lært noko?
- Korleis kan de elevar vise at dei held på med å lære noko?
- Lærte du noko av å vera publikummer?
- Kva trur du at dei andre såg av læring hos deg?
- Lærte du noko av å vera i rolle? Vera ein annan?
- Har du idear om korleis ein enda betre kunne vist at ein lærer noko gjennom drama?
- Kva andre måtar kan vera betre enn drama?

Forskingsspørsmål	Intervjuspørsmål
<p>Korleis kan læreprosessar i drama bidra til god vurderings-praksis i djupnelærings-prosessar?</p>	<p>Uttrykk for læring: Fagspesifikt: Lærte du noko i norsk? Kva? Korleis fekk du vist dette fram? Lærte du noko i samfunnsfag? Kva? Korleis fekk du vist dette fram? Lærte du noko i drama? Kva? Korleis fekk du vist dette fram? Lærte du noko om å jobba saman med ande? Kva? Korleis fekk du vist dette fram?</p> <p>Undervegsvurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klarar de å setja ord på noko de opplevde å få til? - Klarar de å setja ord på kva de får til betre enn tidlegare? - Klarte de å visa med anna enn ord noko de opplevde å få til? - Klarte de å visa med anna enn ord noko de fekk til betre enn tidlegare? <p>Vurdering for læring/lære å lære:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skjønar de kvifor me gjorde denne dramaprosessen? - Kva som gjorde at de skjønnte kva de skulle gjera undervegs? - På kva måte kunne det vorte tydelegare kva forventninga eg hadde til dåke ? - Trur du at du kan bli betre på å læra ved å ha prøvd å bruka drama? Korleis/korleis ikkje. - Av prosessen og produktet. Kva var viktigst for deg? Kvifor? Kva trur du var viktigst for meg? For lærarane? - Har du lyst til å bruka drama til å læra fleire gongar?

Andre forhold rundt intervju-situasjonen.

Dato for gjennomføring:

Tidsbruken:

Den fysiske råma for intervjuet:

Den sosiale konteksten, stemninga:

Vedlegg 5: Undervisningsopplegget Frå Person til Perform

Vedlegg 5.2 Elevane si oppgåve

Dramaprojektet fra Person til Perform.

I de neste ukene skal hele trinnet jobbe med drama i undervisningen. Gjennom å gå i rolle og skape en liten forestilling, skal vi sammen lære om historiske personer som levde på 1850-tallet.

Dette skal dere gjøre:

- Dere blir delt inn i grupper på 4 elever.
- Gruppene får utdelt en historisk person som levde rundt år 1850 – 1900.
- Gruppen skal sammen finne ut så mye dere klarer om denne personen.
- Lærerne skal hjelpe dere til å skape personer som kunne ha kjent/hatt en relasjon til deres historiske person. Vi kaller disse *relasjonsfigurer*.
- Gruppen din skal lage et manus til en liten dramatisering med relasjonsfigurene.
- Gjennom spillet skal relasjonsfigurene vise frem hvem den historiske personen var, uten at den personen er med i framføringen.
- De som ser på, skal kunne gjenkjenne 1850-tallet gjennom sluttframføringen.
- Alle i gruppen skal delta i arbeidet og være med i dramatiseringen.
- Til slutt skal vi vise dramatiseringene for de andre på trinnet.

Dette kan dere lære:

- Å forstå hvordan mennesker hadde det på 1850-tallet
- Å forstå hvor viktig demokrati og likestilling er
- Å samarbeide, hjelpe hverandre og løse problemer sammen
- Å bruke kroppen og stemmen til å uttrykke det du lærer
- Å gå i rolle, være kreativ og bruke fantasien
- Å bruke det vi lærer til å skape et manus og en liten forestilling

Vedlegg 5.3 Oversikt over øktene:

ØKT	INNHALD
A	Introduksjon til undervisninga, Tablå, miming, lærer i rolle, samtale om begreper
B	Prosessdrama om Anna Gørbitz. Innføring i 1850-tallet Lærer i rolle, tanketunnel, lese opp brev, lage tablå, tablå møter lærer i rolle, elevene i improvisert spill, samtale om fortid og nåtid
C	NABO-TEMA Møte med naboen til Camilla Collett, Lærer i rolle, hot seat, tablå som naboer, skrive dagbok som nabo, jobbe med begreper, dagens situasjon
D	Repetere økt A-C Samtale, møte att romma, musikken, kostymene frå lærer i rolle, tablå med repetisjon, felles rolle på vegg om Camilla Collett, Gruppene får sin historiske person, refleksjon/evaluering/samtale
E	Arbeide med eigen historiske person. Rituale med bilete, rolle på vegg i grupper med fakta inni, presentere sin person rundt i rommet, avslutning/refleksjon/evaluering
F	FAMILIE-TEMA Arbeide med relasjonsfigurar, Lærer i rolle som bestemora til Camilla Collett, bilderituale, rolle på vegg forts. med tankar om personen utanpå, arbeid med replikkar, kostymer, kroppsbruk/gå i rommet, improviserte framføringar av replikkane i grupper,
G	VENN-TEMA Jobbe med relasjonsfigurane Collett Møte vennen til Camilla i lærer i rolle, bilderituale, skrive brev, spele ut små scener om morgon med familie, midt på dag med nabo og kveld med venner, avslutning/refleksjon/evaluering
H	Velge relasjonsfigur, venn/nabo/familie Velge navn, relasjon, alder, intervju i felles gruppe
I	Lage scenen som skal framførast. Ei og ei gruppe. Litt saman med meg og litt åleine. Dei skriv ned ideane sine.
J	Jobbe vidare med scenen som skal framførast. Ei og ei gruppe. Litt saman med meg og litt åleine. Dei skriv ned replikkane og lagar manus.
K	Øve på scenane. Ei og ei gruppe. saman med lærar og åleine.
L	Øve på scenane. Ei og ei gruppe. saman med lærar og åleine.
M	Kostymeprøver.
N	Generalprøve med og uten kostymer. Dei øver gruppevis med lærar, neste gruppe kjem og ser siste øvingsgjennomgang.
O	Framføring i skolestuen Med frisør, kostymer, scenografi, lyssetting, og premiefest.

ØKT B: PROSESSDRAMA : 1800-TALET

TEMA: Livet på 1800-talet med særlig vekt på kvinnene sin stilling.

MÅL:

Samfunnsfaglege mål:

- La elevane få innblikk i kvardagslivet på 1800-talet, og særleg korleis forskjellane mellom kvinner og menn var
- La elevane få innsikt i historiske kjønnsretta urettferd og få reflektere over denne urettferda

Norskfaglege mål:

- Elevane får erfare å uttrykkja seg munnleg
- Elevane får bidra til å tolka budskapet i ein skriftleg tekst
- Elevane får møta språklege ord og uttrykk som var vanleg for 150 år sidan

Dramafaglege mål:

- Elevane får testa ut fiksjon
- Elevane får teste ut enkle konvensjonar som tablå og spel
- Elevane får testa ut å setta forskjellige følelsar i spel

Sosiale mål:

- Elevane får skapa noko saman
- Elevane får koma med råd og vera løysingsorientert
- Elevane får rom til å samarbeide

FAGTILKNYTNING: Drama, norsk, samfunnsfag

HOVEDMETODAR: Lærer i rolle, Tanketunnel, Tablå, Samtale/refleksjon,

TIDSRAMME:

1,5 timar

FORUTSETNINGAR:

Rom med god golv plass

Utstyr: Hatt og cape til Anna-rollen. Tre stoler, et herskabelig teppe, brev i konvolutt, papirstimler med replikker, Musikk: Seterjentes søndag av Ole Bull med Arve Tellefsen.

FRAMGANGSMÅTE:

1 Innledning:

Lærer set på musikken i det elevane kjem inn i rommet.

Elevane blir instruert til å setta seg rundt teppekanten.

Lærer: *Bare sett dere rundt teppekanten. Så skal dere snart få møte en ung dame. Det er jeg som skal være den unge damen. Nå er ikke jeg helt ung lenger, men jeg skal late som jeg er 19 år. Så det kan jo bli litt rart for noen kanskje. Men prøv å ikke tenk så mye på det. Hør heller på hva hun sier.*

Når jeg tar på meg denne hatten, blir jeg denne unge damen. Er dere med på det? Bra. Tenk dere at vi har reist mer enn 150 år tilbake i tid. Året er 1857. Er dere klare? Da starter vi.

Møte med Anna Gørbitz. Problemet blir presentert.

Anna sitter på en stol på et stort og herskabelig teppe.

Lærer-i-rollen som Anna:

Hei, jeg heter Anna Gørbitz. Jeg bor i Bergen. Jeg er 19 år og jeg har et stort problem. Mine foreldre vil at jeg skal gifte meg. Det har jeg overhodet ikke lyst til.

Min mor og min far har funnet ut at Rickard Møller er den perfekte ektemann for meg. Rickard Wilhelm Møller? Den pompøse, oppblåste bleien av en forvokst pudding. Ja, unnskyld at jeg er så hard mot han, men han har aldri vært grei mot meg. Hans far, skipsreder Didrik Mohn Møller, og min far har vært kompanjonger og gjort forretninger sammen siden vi var små. Når familien Møller var på besøk hos oss, måtte jeg og Rickard leke sammen. Eller, vi lekte ikke sammen. Det var bare grusomt å være i lag. Jeg husker det første han pleide gjøre når de voksne var ute av synet, var å rakke ned på huset vårt, møblene våre, lekene mine og på meg. Han sa han ikke nedlot seg å leke med en som ikke var han verdig.

Jeg glemmer aldri en søndag da vi var ti år gamle, og de var på middagsbesøk hos oss. Etter at vi var ferdig å spise, gikk han bare overlegent forbi meg, strente inn på rommet mitt og satte seg rett ned og lekte med togbanen min. Han tillot ikke meg å være nær verken han eller banen. Jeg husker jeg satt på sengen min og så på hvordan han herjet med vognene mine, rasket de fra hverandre og satte de hardt sammen igjen i en helt ny rekkefølge. Restaurantvognen rett etter lokomotivet? For så å sette sovevognene etter der igjen? Man må jo ta hensyn til at folk vil sove. Ingen vil vel ha konstant vandring forbi sovekupeene der det må være stille?

Jeg sover så godt på tog. Jeg husker den gangen jeg tok toget med min mor til Christiania. Jeg sov så tungt. Den deilige, rytmiske lyden fra damplokomotivet og toget mot skinnegangen (Hermer lyden). Jeg var så glad i togbanen min. Det var min ynglingsleke.

Etter det fatale søndagsbesøket av familien Møller, var det umulig å sette vogner bak lokomotivet mitt. Rickard hadde klart å bøye festet, slik at det ikke lenger gikk å hekte på vogner bak det svarte lokomotivet. Det måtte for alltid kjøre alene på skinnene, rundt og rundt, i ensom majestet. De små lekefigurene som stod på perrongene og ventet på å få bli med, måtte skuffet stå og se på at toget ikke hadde noen vogner. Bare et lokomotiv suste forbi og inn i en ventende tunnel.

Det går ikke så bra med Didrik Mohn Møller sine forretninger for tiden. Mine foreldre har derfor, sammen med Rickard sine foreldre, funnet ut at vi to er et bra parti - at vi to skal gifte oss. Hvilken grusom skjebne – gifte seg med en jeg ikke kan fordra. Jeg vil gifte meg med en jeg liker. For eksempel Alfred. Han bor nede i Skivebakken. Alfred er den snilleste og morsomste jeg kjenner. Og så spiller han så fint på felen sin. Faren er spillemann. Mine foreldre mener derfor at Alfred ikke er bra nok for meg.

Jeg er redd jeg bare må gjøre som mine foreldre ønsker. For hva bestemmer vel jeg? Jeg er jo bare en ung kvinne. Men jeg kan ikke klare tanken på å leve resten av livet med en ektemann som ikke er snill. Hva i all verden skal jeg gjøre? Hva skal jeg si til mine foreldre?

I rolle legger lærer opp til en kort interaksjon og samtale med elevene. Lærer svarer ut fra normer og regler på 1850-tallet. Gjerne setninger og tema som kommer igjen i replikkene i del 2.

2 Midtdel:

Å være kvinne på 1800-tallet.

Lærer ut av rolle.

Lærere instruerer elevene: *Dere skal nå gå inn i rollen som voksne menn og kvinner fra 1850, som forteller til Anna de formaningene og sannhetene som står på lappene.*

De sitter rundt teppet og får etter tur utdelt en lapp med en replikk.
De går først rundt i rommet og leser opp replikken høyt.
De får beskjed om at de skal prøve å lære seg det som står på lappen.
Prøv så ut forskjellige måter å lese på. Lærer gir forslag til forskjellige måter å si frem replikken på. Forskjellige styrkegrader og forskjellige følelser.
Elevne får beskjed om at lærer sier *frys* hver gang de skal stoppe og det kommer en ny beskjed, og *vær så god* hver gang de kan fortsette.

- Les først inni deg mens du går rolig rundt i rommet.
- Les så med vanlig stemme. Repeter flere ganger.
- Gå rolig rundt og tenk at du er en voksen.
- Liste deg rundt og si med hviskestemme.
- Gå med harde skritt og vær sint når du sier det.
- Vær blid når du sier det.
- Vær formanende.
- Vær irritert.
- Vær oppgitt/lei.
- Vær rasende.

Tanke-tunnel

Elevne får utdelt kvar sin replikk. Læreren les opp replikken som blir delt ut etter tur.
Dei får beskjed om å lesa gjennom replikken sin, fyrst inni seg, så høgt. Alle på same tid.
Prøve å konsentrere seg om sin eigen replikk.
Elevne blir bedt om å stille seg på to rekker.
Hver og en får gå gjennom «tunnelen»/mellom rekkene som Anna.
De andre elevne sier frem sine replikker når *Anna* går forbi.

Replikkene:

Arrangerte ekteskap er vanlig.
Det er et fornuftsekteskap.
Foreldre bør finne et «godt parti» til døtrene sine.
Loven sier at foreldrene dine må være enig i ekteskapet.
Du trenger en mann som kan forsørge deg.
Vær glad du får en mann, mange menn har reist til Amerika.
Det blir dyrt for familien din å ha deg boende ugift hjemme.
Kvinner som deg klarer ikke å få arbeid.
En gift kvinne skal ta seg av hjemmet og barna.
Du kan ikke klare å forsørge deg selv.
Du skal ikke vise deg frem, spesielt ikke for en mann.
Du er en pike av en god familie.
Du må aldri vise at du liker en mann.
Hold kjærligheten for deg selv.
Du må pent sitte og vente til han spør om du vil ha han.
Det er forskjell på en kvinne og en mann.
Gifte kvinner er det mannen som bestemmer over.
Kvinner har ikke stemmerett.
Gifte kvinner kan ikke bestemme over sine egne penger.
Du trenger ikke lykke, du trenger en mann.

Samle inn igjen lappene fra elevne.

Brevet

Samler elevene ved teppekanten igjen.

Sier det har kommet et brev til dem.

Lærer åpner brevet og les:

Kjære venner

Bergen 25.oktober 1857

Jeg ber så meget om unnskyldning for at jeg på så lenge ei har skrevet til dere. Men siden sist har her skjedd meget som opprører mig dypt og inderlig, og som jeg lenge har villet berette for dere.

Som dere nu sikkert har fått at høre, så har mine foreldre inngået en avtale med skipsreder Didrik Mohn Møller om at enes om en forlovelse og siden på nyåret et giftermål mellom undertegnede og Mohn Møllers sønn, Rickard Wilhelm Møller.

Jeg skriver derved til dere for å bede om og anmode eder om at hjelpe mig å påkomme nogre forslag til hvorledes jeg på någen måte skal kunne reddes fra denne sørgelige skjebne.

Det ville således være mig en stor glede om dere vil ankomme mitt værelse lørdag kveld klokken 18.00, for fortrolig å sammen undersøke om der er någet håp for mig at løsrive mig fra min mor og fars løfte til Mohn Møller.

Bruk kjøkkeninngangen fra Kalvedalsveien. Gå dog stille i dørene, så ikke tenestepigen hører eder og bringer beskjed til mine foreldre om at dere har ankommet villaen.

Ærbødig hilsen

Deres hengivne venn, Anna Gørbitz

Lærer sammen med elevene gjennomgår innholdet i brevet.

Hvem er det fra?

Hvem er det til?

Hva er ønsket til brevsenderen?

Hvorfor har hun dette ønsket?

Hvordan er brevet skrevet? Start, slutt og språk.

Hvorfor er brevet vanskelig å forstå?

Tablå: Elevene lager forslag til løsning

Elevene blir delt inn i grupper på fire.

Elevene får i oppdrag å være vennene til Anna som vil forsøke å hjelpe henne ut av denne knipen.

De skal nå forsøke å finne forslag til hvordan hun kan gå frem for å komme seg ut av denne knipen, og slippe å gifte seg. Forslagene skal vises gjennom tablå.

De skal nå forberede hvordan de skal vise forslaget som tablå når de treffer Anna igjen.

De kan lage flere tablå av samme forslag, eller flere forslag i forskjellige tablå.

Tre personer skal være i tablået. En skal forklare for Anna hva tablået viser. De må bestemme hvem som skal være i tablået og hvem som skal forklare tablået for Anna.

De jobber sammen i ca. 10 minutter.

De blir så fortalt at de på ny skal få møte Anna og de skal få vise tablåene for henne.

Tablå møter lærer i rolle: Møte mellom Anna og vennene hennes.

Elevene blir bedt om å sette seg rundt teppet.

Læreren går i rolle som Anna.

Hei, mine kjære venner. Jeg er dere evig takknemlig for at dere kommer hit for å hjelpe. Takk for at dere kom så stille at ikke noen i huset hørte dere. Vi kan snakke sammen

her uten å bli hørt, men vi må likevel være litt forsiktige. Dersom tjenestepiken vår, Laura, går inn i spisskammerset for å hente noe, så kan hun høre oss.

Jeg blir mer og mer fortvilet når jeg tenker på at jeg må gifte meg med Rickard Wilhelm Møller. Dere vet like godt som meg at når en kvinne gifter seg i våre dager, så er hun regnet for å være mannen sin eiendom. Hun skal være han underdanig. Huff. Har dere kommet på noen gode forslag til meg?

Læreren går ut av rolle og legger hatten til Anna på en stol for å illudere at hun er her, og hjelper elevene gjennom tablåene.

Den første gruppen blir invitert frem på teppet.

De viser sitt forslag gjennom et tablå. En forklarer.

Det blir diskutert litt frem og tilbake om det lar seg gjøre.

De andre elevene kan komme med innspill.

Neste gruppe kommer frem og det samme gjentar seg til alle gruppene har vært fremme.

Lærer går igjen i rolle som Anna, og avslutter med å si:

Takk igjen for alle forslagene, kjære venner. Jeg skal ta dem med meg og tenke godt på dem på ny og på ny. Jeg må finne ut om det er noe av dette jeg kan gjøre for å slippe å gifte meg med en mann jeg ikke vil ha.

Improvisert spill

Teppet er scenen. På teppet er det satt frem tre herskapelige stoler.

Scenen er hjemme hos familien Gørbitz ved spisebordet.

Anna, mor og far skal være med i scenen.

To elever får velge hvem de vil være. Lærer tar den tredje rollen.

Elevene velger ett (eller flere) av forslagene som har kommet frem.

Elevene tester ut forslagene i møte med foreldrene gjennom improvisasjon.

Dersom en elev vil bli byttet ut. Reiser han seg opp. Scenen blir satt på pause, og en ny elev kommer inn i scenen.

Dersom spillet fungerer fint, kan også læreren bli byttet ut.

Går spillet i stå, stoppes spillet av lærer, og en ny situasjon/løsningsforslag blir testet ut.

3 Avslutning/refleksjon:

Alle samler seg rundt teppet.

Læreren samtaler med elevene om:

Hvordan var det å være kvinne på 1800-tallet?

Hva er forskjellig fra hvordan kvinnene sitt liv på 1800-tallet var og hvordan kvinner har det i dag?

Hvorfor er det eventuelt forskjell?

Er det noen kvinner som har det slik i dag?

Hvorfor har de det eventuelt slik i dag?

ETTERARBEID: Elevene leser om livet på 1800-tallet i lekse.

Vedlegg 5.5 Økt F

ØKT F: ARBEIDE MED RELASJON TIL DEI HISTORISKE FIGURANE

TEMA: Familieperspektiv på dei historiske personane, arbeide med replikkar, kropp og stemme

MÅL:

Samfunnsfaglege mål:

- La elevene bli betre kjent med sin historiske person gjennom forskjellige dramaøvelser.
- La elevane få kjennskap til dei andre gruppene sine historiske personar

Norskfaglege mål:

- Skriva ned replikkar og øva på å lesa dei høgt, med innleving
- Strukturera skrivning ved å skriva på «Rolle på vegg»
- Samskriving

Dramafaglege mål:

- Øvelse i å bruke kroppen og stemmen til å vise frem kunnskap
- Eksperimentere med hvordan rollefigurer skapes gjennom bevisst bruk av kropp og stemme
- Få betre forståing av den historiske personen ved å gå i rolle som en som kjenner henne godt
- Leve seg inn i ulike fiktive situasjoner og hendelser
- Gjennom fiksjon finna fram til relevante replikkar
- Leke med bruk av rommet, kroppen og stemmen
- Bruke rollefigurer til å teste improvisert samspill

Sosiale mål:

- Få felles erfaringar gjennom felles øvingar
- Samhandle med andre gjennom improvisasjon og spill
- Samarbeida om å få vise fram kunnskap om historisk person gjennom drama
- Trena seg på samarbeid ved å jobba i grupper og to og to.
- Lære av kvarandre/dele kunnskap gjennom å spela ut scener for kvarandre
- Trena på å framføra noko for andre

FAGTILKNYTNING: Norsk, samfunnsfag, drama

HOVEDMETODER: Lærer-i-rolle. Samtale/refleksjon, rolle på vegg, arbeide med replikkar, mime

TIDSRAMME:

1,5 timer

FORUTSETNINGER:

Utstyr: Ark til rolle på vegg, blyantar, enkle kostymer til besteforeldre, postkasse, konvoluttar, ark til brev, bilete av dei historiske personane, musikk: Shumann Symfoni nr 3.

1. Innleiing:

Innleiande leik/øving:

Blinkeleiken sitjande

Elevane sit på stolar i ein ring.

Blikket startar frå venstre og går frå person til person.

Dersom du møter blikket til nokon, smiler de til kvarandre og byter plass.

Så startar ein om att frå sin nye plass

Lærer – i - rolle:

Elevane får beskjed om å bli sitjande i ein stor sirkel.

Lærer går i rolle som bestemora til Camilla Collett. Ho har bilete av Camilla med seg. Ho fortel om korleis Camilla var som lita jente i retrospektiv.

Det startar med at bestemora kjem inn og set seg på ein stol. Ein kan sjå av bevegelsane hennar at ho er gamal.

Eg er bestemora til Camilla Collett. Det har vore ei oppleving å vera hennar bestemor – ja, eit eventyr vil eg seie.

Eg hugsar då ho berre var ei lita jente. Ho var så opptatt av å lære, sjølv om ho var jente. Ja, ho meinte allereie då at ho hadde like mykje glede av å lære noko som brørne hadde. Ja, ho var no artig, var ho. Sat der heime med brørne og hadde skule med huslæraren. Ja, ho var lika flink som gutane.

Og så var det denne skrivinga hennar. Ho var veldig glad i å skrive, og skreiv små historier frå ho var lita. Artige historier, ho var flink til å skriva. Så begynte ho å skriva dagbok, og seinare vart ho ein ivrig brevskrivar. Men at ho, som var ei jente, skulle bli forfattar då ho vart stor. Nei, det hadde me aldri trudd. Det er no ikkje vanleg i våre dagar.

Ho hadde stor sans for rettferd, ho Camilla. Ho ville at alle skulle ha det like bra og ha like rettigheitar, både fattige og rike, damer og menn. Ho drøymde om at damer skulle få stemme ved stortingsvala i Noreg.

Eg må le litt av henne. Ho har hatt mange slags rare idear og førestillingar. Ho var ein artig unge. Men da e no kjekt å sjå at da har gått bra med henne til slutt. . Jada. Ho har no alltid gått nye vegar og gjort som ho sjølv ville. Har ikkje brydd seg så mykje med kva andre seier. Da e no ein god ting. Ein har det sikkert friare og betre då. Ja, da trur eg. At ein har det betre når ein får bestemma meir sjølv som kvinne.

Ho vender seg til elevane i rolle:

Er det nokon her som har besteforeldre som er i livet?

Kva trur de at besteforeldra dykkar seier om dykk? Er dei stolte over dykk? Kvifor? Korleis uttrykkjer dei det? Synes dei at de kan noko dei ikkje kan? Eventuelt kva? Er det noko du har opplevd som du ikkje trur besteforeldra dine har opplevd?

Kva kan besteforeldre som de ikkje kan? Kva har dei opplevd som de ikkje har?

Vekslar på å ha læringssamtaler to og to, i grupper og felles. «Bestemora» organiserer dette.

2. Midtdel:

Dei historiske personane: Rituale

Gruppene set seg samla. Lærar går rundt med bilete av personen og deler høgtideleg ut til kvar av gruppene.

Rolle på vegg fortsetting:

Me finn fram att arka dei hadde teikna og skrevet på førre gong. (Då teikna dei omrisset av ein i gruppa på arket og skreiv fakta om den historiske personen inni.)

Skrive rundt:

Elevane skal no skriva rundt omrisset kva dei tenkjer seg at folk i samtida kunne meine om henne.

Dei må fyrst bestemme seg for kven dei vil vera: nabo, familie eller ven.

Så må dei tenkjer kva denne personene kunne ha sagt om den historiske personen.

Så skriv dei dette ned rundt konturen av personen.

(Dei kan vera fleire forskjellige personar, med forskjellige meiningar om den historiske personen.)

Samla gruppe: Ein og ein får koma fram og seie kva relasjon dei har til personen og lese setninga/meininga om personen høgt for klassen.

Arbeide med replikkar

Elevane skal no vera *besteforeldra til den historiske personen*.

Alle får velja seg kostyme til personen dei skal vera.

Lærar instruerer dei til å gå rundt i rommet i kostymet:

Gå rundt i rommet og prøv å gå som ein gamal person.

Finn ein stad du har vondt og prøv å gå medan du fokuserer på der du har vondt.

Hels på dei du møter, og fortel dei kven du er besteforeldre til, og spør dei kven dei er besteforeldre til.

Gruppearbeid:

I gruppe finn ein fram til to ting kvar av besteforeldrene kan seie om personen som liten: som til dømes kva personen likte å gjere, kva han var god til.

Dei skal no ta eit val: skryta av barnebarnet sitt eller motsett, mislike henne.

Det kan vere forskjellig frå person til i same gruppe.

Jobbar saman med å *skrive ned replikkane* på eit ark.

Kvar person skal ha sitt eige ark med sine replikkar.

Lærar instruerer:

Tenk på kven du er som seier dette og til kven.

Gå rundt i rommet og les replikkene om og om igjen til du kan det du skal seie.

Prøv deg fram med litt innleving.

Korleis går karakteren din?

Tenk at du er gamal, at du er besteforelder, finn gangen din, kvar har du vondt?

Korleis snakkar karakteren?

Sakte eller raskt, sterkt eller svakt, lys eller mørk stemme,

Tenk at du er stolt over barnebarnet ditt eller skuffa over vala det har tatt.

Repeteer replikken din høgt for deg sjølv fleire gonger medan du går rundt i rommet.

Improvisert scene:

Alle samlast for å vise besteforeldra for kvarandre.

Dei fire besteforeldra som er i same gruppe finn saman.

Dei får eit par minutt på å bestemme kvar dei vil stå/sitje, og kven som skal starte.

Framføringa:

Ei og ei gruppe med besteforeldrene *møter ein person* (læraren) som spør korleis den historiske personen var som liten.

Dei svarar etter tur.

Dei andre elevane er publikum.

3. Avslutning/Refleksjon/Evaluering

Rituale:

Elevane sit i ring. Lærar samlar inn bileta av dei historiske personane.

Mimeleik:

Vel deg ein av dei andre historiske personane enn den du har sjølve.

Etter tur får elevane mime personen.

Dei andre skal gjette kven eleven mimar.

Dei som samtykker visar det ved å reise seg:

Elevane sit i en ring med stolar.

Dei skal reisa seg når eg les opp noko som passar for dei.

Dei kan reise seg fleire gongar.

Utsagna:

Eg føler eg kjenner min historiske person betre etter å ha vore besteforeldre.

Eg forstår litt betre korleis det er å vera besteforeldre til nokon.

Eg føler eg har gjort noko denne timen som eg eigentleg syntes var litt skummelt å gjere.

Eg har gjort noko denne timen som eg aldri har gjort før.

Eg har lært litt om dei andre sin historiske person denne timen.

Eg har vore kreativ og fantasifull denne timen.

Eg har fått vist fram noko eg har lært denne timen til andre.

Eg har samarbeida bra denne timen.

Eg har hatt det kjekt i denne timen.

Linje i rommet

Lærar viser til ei fiktiv linje gjennom rommet.

Elevane får i oppgåve å stille seg der på linja kor dei meiner det passar.

1 Frå eg kan ingenting om min historiske person -----til eg kan veldig mykje.

2 Frå eg veit ingenting om 1850-talet -----til eg veit veldig mykje.

Hjelp til rangering: Ingenting – litt – ein del – ein god del – veldig mykje – alt☺

ØKT G: RELASJONSFIGUR OG VENN-TEMA

TEMA: Arbeide med å finne relasjonsfigurar, jobbe med ven-tematikk, brevskrivning

MÅL:

Samfunnsfaglege mål:

- La elevene bli betre kjent med sin historiske person gjennom forskjellige dramaøvelser
- Ta ulike perspektiv på historisk hendingar og på kva eit godt liv kan vere
- Auka forståing for korleis ulike uttrykksmåtar påverkar budskap og mottakar
- Planleggje, utforme og arbeide med tekstar som er tilpassa formålet med skrivinga.
- Få innsikt i korleis menneske utviklar identitet og tilhøyrse, og korleis dei samhandlar med andre.

Norskfaglege mål:

- å kunne samhandle med andre gjennom å lytte, fortelle og samtale.
- å kunne planlegge og framføre ulike typer muntlige presentasjonar tilpasset mottakerne.
- å kunne uttrykke seg
- Å utforme og bearbeide tekster i ulike sjangre og tilpasset formål, medium og mottaker.
- lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler.

Dramafaglege mål:

- Samarbeide om å få vise fram kunnskap om historisk person gjennom drama
- Skapa figurar og setja dei i spel
- Leke med bruk av rommet, kroppen og stemmen
- Samhandle med andre gjennom improvisasjon og spill
- Leve seg inn i ulike fiktive situasjonar og hendelser.
- Bruke rollefigurar i improvisert samspill
- Bruke kreativitet og fantasi for å skape fiktive situasjonar og hendelser.

Sosiale mål:

- Få felles erfaringar gjennom øvelsar/leikar
- Trena seg på samarbeid ved å jobba i grupper.
- Sette seg inn i andre personar sine tankar
- Trena på å bli einige og ta avgjersler saman
- Lytte til og ta omsyn til andre sine ynskje

FAGTILKNYTNING: Norsk, samfunnsfag, drama

HOVEDMETODER: Samtale/refleksjon, lærer i rolle, skrive brev, ein dag i ditt liv, tablå, skape spillscener

TIDSRAMME:

1,5 timer

FORUTSETNINGER:

Utstyr: Ark, pennar, konvoluttar, postkasse, brev fra Camilla, kostyme til Emilie

1. Innleiing:

Innleiande leikar/øvelsar:

Liker du naboen din?

Elevane sit i ein ring. Ein elev står i midten og vil gjerne ha seg ein stol.

Han går bort til ein elev og spør :Likar du naboen din?

Eleven svarar: Ja, men spesielt dei som har(eks. Har hund)

Dei som har(hund) byter plass.

Eleven i midten prøver stele til seg ein stol.

Den som no stpr utan stol må gå til ein elev som sit og spørje: Likar du naboen din?

Elevane blir utfordra til å ta ting som ein ikkje kan sjå her og no, ikkje noko dei har på seg eller korleis dei ser ut.

Lærer – i - rolle:

Elevane sit på stolar rundt ein postkasse som står i midten.

Lærer skal være i rolle som den fiktive venen til Camilla Collett, Emilie.

Fortel at dei to har vore vener og fortrulege sidan dei var små, og at dei no skriv brev til kvarandre.

Lærer tar på seg kostymet, og modellerar korleis Emilie går til postkassen, spent kikar oppi, finn brevet og tek det med seg heim.

Les opp eit brev frå Camilla.

Kjære Emilie

Kjære Emilie.

Takk for det siste brevet jeg fikk fra dig. Det var godt å lese at alt står bra til med alle hjemme i Norge, og at du trives godt i Kristiania. Ikke minst gleder det meg at du har funnet dig nogle veninder som du føler slektskap til og som gir deg glede og inspirasjon i hverdagen.

Det er nu lunge siden du har hørt fra mig. Tiden løper radig. Jeg har nu snart været to hele år her i Danmark og gået på skole her i det lille kirkesamfund, herrnhuterbevegelsen. Jeg har lært meget tysk og evangelisk-luthersk teologi, men fremst av alt har jeg lært å tillegge kvinner høy verdi. Gud skapte mann og kvinne til likeverdige partnere. Da er det en forbrytelse å gjøre dem til ulikeverdige. Jeg kjenner stor takknemlighet til min far, som til tross for sitt preste-embetet, støtter med i mine livsvalg.

Der er mange som vil at kvinner ikke skal ha utdanning, at kvinner ikke skal ha tilgang til offentligheten, ikke stemmerett og ikke eiendomsrett. Kvinnen blir ikke tiltrodd å ha fornuftige evner. Slike egenskaper tilhører mannen. Dette kan jeg bare ikke se på lengre. At kvinner skal ta hånd om omsorg og kjærlighet,

men at vi ikke får uttrykke våre følelser. Det skal liksom ikke passe seg å vise følelser. Jeg ser det derfor som umulig å være kvinne.

Jeg vil blande meg inn i debatten som herrene har enerett på. Jeg har nylig fått publisert et innlegg i avisen Den Constitutionelle. Jeg har selvfølgelig ikke satt mitt eget navn på, nei jeg har publisert det helt anonymt. Mitt hovedpoeng der er at kvinnen mangler selvrespekt. Det gjør kvinner fordi de blir behandlet dårlig. Når kvinner blir behandlet som de ikke har menneskeverd, tror de til slutt på det selv. Kvinnefrigjøring er at kvinnen får mulighet til å utvikle selvrespekt. Hun må frigjøre sitt indre, frigjøre seg selv.

– Det er dette vi aldri må glemme, min gode venn, at frigjøring ikke kun handler om det ytre, men også om å ha et eget reflektert forhold til seg selv. Kvinner må ikke opptre på en bestemt måte fordi det alltid har vært slik.

Huff, nå blev jeg visst meget ivrig her, kjære Emilie. Men du skal vite at det er mig en stor glede å få skrive om mine tanker til dig, min gode venn. Jeg ser frem til vi sees igjen, og håper alt står bra til med dig.

Ærbødig hilsen, din hengivne venn Camilla

Til elevane: Jeg er så stolt av Camilla. Hun gjør ting jeg aldri hadde turt. Hun er sterk og klok og uredd. Jeg håper virkelig hun en dag får oppleve at kvinner får stemmerett, men mest av alt håper jeg at vi to snart får se hverandre igjen.

Lærer ut av rolle. Reflektere med elevane omkring korleis lærar spilte venen til Camilla.

Fokus på korleis lærar viste at ho var i rolle med kropp, blick og stemme.

Korleis kunne ein sjå/oppleve at læraren var i fiksjon?

Korleis kunne ein sjå at det var langt til postkassen? Korleis kunne ein sjå at ho var spent på om det var brev og at ho gleda seg til å opne det?

Snakka litt om det å tore gå i fiksjon.

Lærer oppsummerar at me fram til no har møtt naboen til Camilla Collett, familie/besteforeldra og no fekk dei møta venen hennar.

De skal i løpet av dagen få velja kva figurar/karakterar de vil vera i ei lita framføring me skal ha for kvarandre om nokre veker.

2. Midtdel:

Dei historiske personane: Rituale

Gruppene set seg samla. Lærer går rundt med bilete av dei historiske personane og deler høgtideleg ut eit vilete til kvar av gruppene.

Skrive brev

- Elevane får i oppgåve å skriva brev til den historiske personen som om det er frå ein ven.

- Dei skal skrive litt om kva dei sjølv held på med, og skrive litt om kva dei tenkjer om korleis den historiske personen har det.
- Dei må bestemme seg for kva dei vil heite og korleis dei kjenner sin historiske person.

Lærar modellerar eit brev på eit stort kvitt ark:

Korleis kan eit brev starta?

Kva kan eit brev handla om?

Kva er å vera høfleg i eit brev?

Korleis kan eit brev slutta?

Kva ord var det vanleg å bruka då? Korleis skriv ein *kjære, ærbødig hilsen, vennlig hilsen* osv.

- Elevane får kvar sitt ark og ein konvolutt. Dei får god tid til å skriva brev til venen sin. (Musikk i bakgrunnen) Dei puttar brevet i konvoluttar og skriv det fulle og heile namnet på den historiske personen på utsida.
- Elevane limer att konvolutten og gjer seg klar til å putte i postkassa. Dei som er ferdig får dikte seg ei adresse dei skriv på, pynte litt med border på konvolutten eller på brevet medan dei venter.
- Alle elevane set seg i ring på stolane kring postkassen. Kvar og ein får gå til postkassen med brevet sitt. Dei skal laga vegen lengre ved å ta ein stor runde rundt postkassa før dei stoppar opp. Dei går ein og ein, og neste elev startar i det brevet til eleven framom fell ned i kassen. Dei møter kvarandre på vegen, og må helse korrekt på kvarandre når dei møtes.

Lærar tek vare på breva til ei seinare økt.

Ein dag i personens liv:

Elevane skal no få *Spele ut* tre små scener med den historiske personen.

Ei (om morgonen) der ho er med familie,

ei (midt på dagen) der ho er med naboen,

og eit (frå kvelde) der ho er saman men venner.

Ei og ei scene vert jobba ut etter dei fem punkta under.

Fyrst jobbar ein med morgonen, så midt på dagen, så om kvelden.

1 Finne ut kven som er den historiske personen i kvar av scenen. Det treng ikkje vere den same kvar gong.

2 Finne ut kven dei andre er i alle tre scenane

3 Korleis skal scena starta

4 Kva vera tema for scena

5 Korleis skal scena slutte

Elevane får tid til å improvisera fram eller planlegga scenene og øva nokre gonger gjennom.

Det vert satt av tid til å finne fram kostymar.

Til slutt framfører dei for kvarandre dei tre scenene.

Velja relasjonsfigur:

Elevane skal no velja ein relasjonsfigur dei kan ha med seg i arbeidet vidare fram mot ei lita forestilling.

1 Velja relasjon. Heil gruppa skal saman bestemme seg for om dei er vener, familie eller naboar.

2 Kvar av medlemmene i gruppa skal velja alder og namn. Me sjekkar opp kva namn som var vanleg rundt 1850.

3 Velja kva forhold dei har til personen, og kva forhold dei har til kvarandre i gruppa: nært eller fjernt, godt eller dårleg.

Når dei har gjort desse vala, noterar dei det ned i gruppa si notatbok.

Lage tablå.

Elevane får i oppgåve å laga eit lite tablå med dei personane dei har valt ut.

3. Avslutning/Refleksjon/Evaluering

Me samlar oss i ein ring på golvet gruppevis med biletet av historisk person framom gruppa.

Oppsummering:

Alle gruppene får fortelle kva relasjonsfigurar dei har valt.

Me reflekterer litt saman over om det er lett å ta val når ein er i ei gruppe som skal einast. Kva gjer det lettare? Kva gjer det utfordrande? Korleis greidde de å løysa dette.

Er det noko i denne timen som kunne vore gjort annleis, slik at det me har jobba med kunne gått betre?

Kva var det kjekkaste for akkurat deg denne timen?

Har det skjedd noko læring i denne økta?

Dei får snakk saman i gruppene før me samtalar i plenum.

Rituale:

Lærer samle inn bileta av dei historiske personane. Går frå gruppe til gruppe og får bilete levert av ein på gruppa, eller elevane kjem fram og leverer bilete ei og ei gruppe.

Evaluering:*Fire krokar*

Elevane skal gå til den kroken som passar for dei. Dei kan gå til fleire krokar.

Lærer peikar på kroken og les opp: Gå til

Krok 1: Dei som har ledd ein eller fleire gongar i løpet av denne timen.

Krok 2: Dei som har tatt omsyn til andre sine forslag denne timen.

Krok 3: Dei som er nøgd med eigen innsats.

Krok 4: Dei som er har tenkt ein heilt ny tanke i løpet av denne timen.

LÆRINGS – OG KOMPETANSEOMRÅDER

Kompetansar frå LK20:

Tverrfaglege tema:

- Folkehelse og livsmestring
- Demokrati og medborgarskap

Samfunnsfag:

Grunnleggjande ferdigheitar i samfunnsfag:

Munnlege ferdigheitar

- å kunne lytte til, tolke, formulere og fremje meiningar, gi respons og diskutere med andre.
- å ta ulike perspektiv
- å forstå korleis ulike uttrykksmåtar påverkar budskap og mottakar

Å kunne skrive:

- å planleggje, utforme og arbeide med tekstar som er tilpassa formålet med skrivinga.
- å dele, formidle og presentere kunnskap og informasjon skriftleg

Å kunne lese:

- å utforske, tolke og reflektere kritisk over ulike historiske, geografiske og samfunnskunnskaplege kjelder
- å finne informasjon og bevisst velje og velje bort ulike kjelder
- å reflektere over korleis ståstad og perspektiv påverkar ulike kjelder

Å kunne rekne:

- å bruke tidslinjer og målestokk til å utforske og presentere historiske og geografiske forhold og sjå samanhengar

Digitale ferdigheiter:

- å kunne bruke digitale verktøy til å finne, behandle og navigere i digitale kjelder, utøve digital kjeldekritikk og velje ut relevant informasjon.
- å søkje og velje informasjon sjølvstendig og til å vise god digital dømmekraft når ein vel informasjon
-

Kjerneelement frå samfunnsfag:

Undring og utforsking

- elevane skal kunne undre seg over, reflektere omkring og vurdere korleis kunnskap om samfunn før og no blir til.
- Elevane skal få vere nysgjerrige og aktivt kunnskapssøkjande og -skapande åleine og saman med andre både i og utanfor klasserommet.
- innhente og bruke informasjon frå ulike typar historiske, geografiske og samfunnskunnskaplege kjelder for å kaste lys over forhold i ulike samfunn, til ulike tider, og i sitt eige liv.

Samfunnskritisk tenking og samanhengar

- Elevane skal forstå samanhengar mellom geografiske, historiske og notidige forhold og korleis desse forholda kvar for seg og saman har påverka og påverkar menneske og samfunn
- Dei skal sjå korleis utviklinga i fortida var prega av både brot og kontinuitet og kva som bidrog til endringar, samt utvikle historisk empati.
- Dei skal sjå korleis utviklinga i fortida var prega av både brot og kontinuitet og kva som bidrog til endringar, samt utvikle historisk empati.
- Dei skal vurdere kunnskap, hendingar og fenomen frå ulike perspektiv og reflektere over kvifor menneska har gjort og gjer ulike val.

Demokratiforståing og deltaking

- forstå korleis geografiske, historiske og notidige forhold har lagt og legg føresetnader for høvet menneska har hatt og har til å samarbeide, organisere seg og ta avgjerder i ulike samfunn.
- sjå korleis forskjellar har hatt og har innverknad på folks liv og høve til å medverke.
- få erfaring med demokrati i praksis

Identitetsutvikling og fellesskap

- få innsikt i korleis menneske utviklar identitet og tilhøyrse, og korleis dei samhandlar med andre.
- ulike perspektiv på kva eit godt liv kan vere
- at elevane utviklar både historiemedvit og handlingskompetanse ved å forstå seg sjølve med ei fortid, notid og framtid

Kompetansemål i samfunnsfag:

- drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering
- samtale om menneske- og likeverd og samanliknekorleis menneskerettane er blitt og blir varetekne i ulike land
- reflektere over variasjonar i identitetar, seksuell orientering og kjønnsuttrykk, og eigne og andre sine grenser knytte til kjensler, kropp, kjønn og seksualitet og drøfte kva ein kan gjere om grenser blir brotne
- beskrive sentrale hendingar som har ført fram til det demokratiet vi har i Noreg i dag og samanlikne korleis enkeltmenneske har høve til å påverke i ulike styresett
- gi døme på kva lover, reglar og normer er og kva slags funksjon dei har i samfunn, og reflektere over konsekvensar av å bryte dei
- reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte

Undervegvurdering i samfunnsfag:

- Elevane viser og utviklar kompetanse når dei undersøker og presenterer samfunnsfaglege spørsmål, reflekterer over moglege svar på spørsmål om fortid, notid og framtid og vurderer korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon.
- Elevane viser og utviklar òg kompetanse når dei reflekterer over seg sjølve og andre som ein del av ulike fellesskap og korleis dei kan vere med på å påverke samfunnet.

Norsk:

Grunnleggende ferdigheter i norsk:

Muntlige ferdigheter

- å kunne samhandle med andre gjennom å lytte, fortelle og samtale.
- å bruke retoriske ferdigheter og å uttrykke seg hensiktsmessig i ulike spontane og forberedte kommunikasjonssituasjoner, inkludert å kunne planlegge og framføre ulike typer muntlige presentasjoner tilpasset mottakerne.
- går fra tidlig samhandling i lek og faglige aktiviteter til å bruke det muntlige språket stadig mer presist og nyansert i ulike norskfaglige samtaler og presentasjoner.

Å kunne skrive

- å kunne uttrykke seg i et bredt utvalg skjønnlitterære og sakpregede sjangre.
- å utvikle personlige skriftlige uttrykksmåter og å beherske skrivestrategier, rettskriving og oppbygging av tekster.
- Å utforme og bearbeide tekster i ulike sjangre og tilpasset formål, medium og mottaker.

Å kunne lese

- å lese både på papir og digitalt.
- å beherske lesestrategier tilpasset formålet med lesingen og å kunne vurdere tekster kritisk.
- å lese sammensatte tekster som kan inneholde skrift, bilder, tegninger, tall og andre uttrykksformer.

Digitale ferdigheter

- å kunne finne, vurdere og bruke digitale kilder i arbeid med tekst.

Kjerneelement frå norsk:

Tekst i kontekst

- elevene skal lese tekster for å oppleve, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser
- elevene skal lese og oppleve tekster som kombinerer ulike uttrykksformer

Kritisk tilnærming til tekst

- De skal kunne bruke og variere språklige og retoriske virkemidler hensiktsmessig i egne muntlige og skriftlige tekster

Muntlig kommunikasjon

- elevene skal få positive opplevelser ved å uttrykke og utfolde seg muntlig.
- De skal lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler.
- De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum

Skriftlig tekstskaping

- Elevene skal få oppleve skriveopplæringen som meningsfull
- De skal kunne skrive på hovedmål og sidemål i ulike sjangre og for ulike formål, og de skal kunne kombinere skrift med andre uttrykksformer
- Videre skal de kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet

- Elevene skal utvikle kunnskaper om og et begrepsapparat for å beskrive grammatiske og estetiske sider ved språket.
- De skal beherske etablerte språk- og sjangernormer, og kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold

- Elevene skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge og utforske dens historiske bakgrunn

Kompetansemål i norsk:

- brukelesestrategier tilpasset formålet med lesingen
- lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler
- presentere faglige emner muntlig med og uten digitale ressurser
- leke med språket og prøve ut ulike virkemidler og framstillingsmåter i muntlige og skriftlige tekster
- beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål
- gi tilbakemelding på medelevers tekster ut fra kriterier og bruke tilbakemeldinger i bearbeiding av egne tekster
- utforske og beskrive samspillet mellom skrift, bilder og andre uttrykksformer og lage egne sammensatte tekster
- utforske og reflektere over sammenhengen mellom språk og identitet

Undervegsvurdering i samfunnsfag:

- Elevene viser og utvikler kompetanse når de leser kortere og lengre tekster i ulike sjangre og samtaler om form og innhold i tekstene
- De viser og utvikler kompetanse når de samtaler om og presenterer faglige emner
- Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får bruke kreativitet og fantasi og arbeide prosessorientert med å utvikle muntlige og skriftlige ferdigheter.
- Læreren skal legge til rette for at elevene utvikler kompetanse gjennom praktisk arbeid, samtaler og meningsutvekslinger og gjennom at de får arbeide med faglige oppgaver både alene og sammen med andre.
- Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram.
- Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere.
- Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle ferdigheter i lesing, skriving og muntlighet i arbeid med språk og tekst.

Sosial læring og utvikling:

Kompetansar:

- EMPATI – å kunne sett seg inn i hva andre tenker, føler og erfarere.
- SAMARBEID – å dele, hjelpe, løse utfordringer sammen og finne balansen mellom å bestemme og la andre bestemme.
- SELVHEVDDELSE – å be om hjelp, uttrykke egne meninger, reagere adekvat på andres handlinger
- SELVKONTROLL- å kunne tilpasse seg fellesskapet og ta hensyn til andre. Forstå egne og andres følelser.
- ANSVARLIGHET – å kommunisere og utføre oppgaver. Vise respekt for egne og andres arbeid og eiendeler. Oppføre seg ansvarlig og prososialt overfor andre.

DRAMA

Henta frå Kompetansemål etter 2. og 4. trinn I Rapport: *Drama/Teater I norsk grunnskole. Muligheter og spillerom* (2016).

Dramafagleg kompetanse:

ROLLE

- Bruke rollefigurer i improvisert samspill
- Bruke fantasien bevisst i arbeid med rollefigurer i ulike dramatiske sammenhenger
- Eksperimentere med hvordan rollefigurer skapes gjennom bevisst bruk av kropp og stemme

SPILL OG IMPROVISASJON

- Samhandle med andre gjennom improvisasjon og spill
- Bruke kreativitet og fantasi for å skape fiktive situasjoner og hendelser.
- Leve seg inn i ulike fiktive situasjoner og hendelser.

DRAMATURGI

- Leke med bruk av stemmen, kroppen, rommet og fortellingen.
- Arbeide med dramaturgiske virkemidler.
- Gjøre seg kjent med hvordan man skaper dramatisk spenning gjennom bruk av rytme, symboler, gjentakelser, timing, kostymer, rekvisitter og karakterbygging.

Vedlegg 5.8 Elevarbeid: Dagboknotater

Kjære dagbok. Eidsvoll, 31. desember

I dag ble jeg bedt på middag hos Camilla Collett. Det var hyggelig. Jeg er så inspirert av henne. Hun er så modig som tør å skrive om akkurat det temaet. Takk Gud for at hun bor her på Eidsvoll. Håper hun skriver flere bøker om at kvinner er like mye verdt og kan velge hvem de skal gifte seg med. Takk, Camilla Collett.

Kjære dagbok Eidsvoll, torsdag 12. mars 1862

I dag så våknet jeg til at Camilla Collett hadde blitt forfatter. Dette er jo ikke greit. Hun kan jo ikke bare gjøre som hun vil hele tiden. Dette mener jeg at er ikke greit. (...) Faren til Camilla Collett er jo prest. Hun burde skjønne at hun ikke kan gjøre som hun vil. Hun mener at kvinner kan være lege. Altså, det går ikke an, altså. Det er jo masse blod og sykdommer. Dette er ikke greit.

Kjære dagbok Eidsvoll, onsdag 12. mars 1862

I dag så jeg Camilla Collett. Hun besøkte foreldrene sine. Jeg elsker at hun har sine egne meninger og sier det ut. Hun er mitt største forbilde. Jeg liker at hun er forfatter og er opptatt av likestilling. Jeg er også en jente og noen ganger blir behandlet [forskjellig] som en gutt. Det liker ikke jeg. Men jeg synes litt synd på henne fordi mannen hun var gift med døde etter 10 år. Camilla Collett har et godt hjerte. Det er det beste, synes jeg.

Kjære dagbok Eidsvoll, 12. mars 1862

Jeg synes at Camilla Collett gjør noe riktig. Damer skal ha rett til å gå på skole, jobbe og ha et bra liv. Menn skal ikke bestemme over damer. Damer har rett til å si at de elsker den de vil. Damer skal si til foreldrene at de ikke vil gifte seg med den mannen foreldrene sier at de skal giftes med. Damer skal gifte seg med den de vil og ikke foreldrene, og de skal få bestemme når de vil ha barn, gifte seg og at de får bestemme litt i huset – ikke bare menn. De må også få lov til å dra ut til andre land.

Kjære dagbok Eidsvoll torsdag 13. mars 1862

I dag så jeg Camilla reise med bil til København. Jeg har lest alle bøkene hennes, og synes de var dårlige. Jeg synes at jenter må gifte seg med den som foreldrene velger at man skal gifte seg med. Mamma og pappa har enda ikke bestemt hvem jeg skal gifte meg med. Men hun der Camilla Collett skriver sine egne bøker og er forfatter. Kan du tenke deg det? Jenter er jo svakere enn gutter. Og så synes hun at jenter trenger stemmerett, som er helt latterlig. Jeg synes at jenter ikke trenger stemmerett, for de er jo svakere enn gutter. Men jeg synes hun er dårlig og kommer til å bli et dårlig forbilde. Mens jeg følger reglene.

(Utdrag frå *Skriving i rolle*, Økt C, 5.nov. 2020)

Vedlegg 6 Observasjonsskjema med kompetansekoder

Vedlegg 6.1 Koder til kompetansar i norsk

Norsk

Henta frå læreplan i norsk, NOR01-06, Kunnskapsdepartementet, 2019.

Kode	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:
N1	orientere seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster
N2	bruke lesestrategier tilpasset formålet med lesingen
N3	skrive tekster med funksjonell håndskrift og med flyt på tastatur
N4	lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler
N5	presentere faglige emner muntlig med og uten digitale ressurser
N6	leke med språket, og prøve ut ulike virkemidler og fremstillingsmåter i muntlige og skriftlige tekster
N7	beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål
N8	gi tilbakemelding på medelevers tekster ut fra kriterier og bruke tilbakemeldinger i bearbeiding av egne tekster
N9	utforske og beskrive samspillet mellom skrift, bilder og andre uttrykksformer og lage egne sammensatte tekster

Samfunnsfag

Henta frå læreplan i samfunnsfag, SAF01-04, Kunnskapsdepartementet, 2019.

Kode	Mål for opplæringa er at eleven skal kunne:
S1	<ul style="list-style-type: none">samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn
S2	<ul style="list-style-type: none">utforske korleis menneske i fortida livnærte seg, og samtale om korleis sentrale endringar i livsgrunnlag og teknologi har påverka og påverkar demografi, levekår og busetjingsmønster
S3	<ul style="list-style-type: none">utforske ulike sider ved mangfald i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i fellesskap
S4	<ul style="list-style-type: none">drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering
S5	<ul style="list-style-type: none">samtale om menneske- og likeverd og samanlikne korleis menneskerettane er blitt og blir varetekne i ulike land
S6	<ul style="list-style-type: none">beskrive sentrale hendingar som har ført fram til det demokratiet vi har i Noreg i dag og samanlikne korleis enkeltmenneske har høve til å påverke i ulike styresett
S7	<ul style="list-style-type: none">reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte

Sosiale læring

Henta frå «Sosial læring gjennom arbeid med fagene», Utdanningsdirektoratet, 2020d

Kode	Ferdigheter frå overordna del 2.1
SOS1	EMPATI – å kunne sett seg inn i hva andre tenker, føler og erfarer.
SOS2	SAMARBEID – å dele, hjelpe, løse utfordringer sammen og finne balansen mellom å bestemme og la andre bestemme.
SOS3	SELVHEVDELSE – å be om hjelp, uttrykke egne meninger, reagere adekvat på andres handlinger
SOS4	SELVKONTROLL- å kunne tilpasse seg fellesskapet og ta hensyn til andre. Forstå egne og andres følelser.
SOS5	ANSVARLIGHET – å kommunisere og utføre oppgaver. Vise respekt for egne og andres arbeid og eiendeler. Oppføre seg ansvarlig og prososialt overfor andre.

Dramakompetansar

Henta frå [Drama as Macro-Curriculu](#), Stinson, M. (2009, s. 176).

Tema	Kompetansar	Kode
FORM	Elevane skapar og aksepterer roller medan dei deltar i dramatisk spel.	DR1.1
	Elevane utfører valg om og utvikler roller i bygging av dramatisk handling.	DR1.2
	Elevane forhandlar i varierte situasjonar og fortellingar, i og utanfor rolle.	DR1.3
TILSTEDEVÆRELSE (Present)	Elevane deler drama med andre ved å delta, lytte og sjå på.	DR2.1
	Elevane deler øyeblikk med dramatisk handling ved å bruke stemmen, bevegelser sånn at de kan bli sett, hørt og forstått	DR2.2
	Elevane øver og framfører dramatisk handling for en spesifikk hensikt.	DR2.3
RESPONS (Respond)	Elevane beskriver ideer og følelser de har erfart gjennom å skape og forme dramatisk spill.	DR3.1
	Elevane beskriver dramaopplevelser og presentasjoner, uttrykker meninger og utveksler synspunkter med andre.	DR3.2
	Elevane diskuterer og tolker læringen og forståelsene de har fått via dramaerfaringer.	DR3.3

Dramakompetansar Frå Kompetansemål etter 2. og 4. trinn I Rapport: Drama/Teater I norsk grunnskole. Muligheter og spillerom (2016).

Tema	Målet for opplæringa er at elevane skal:	Kode
ROLLE	Bruke rollefigurer i improvisert samspill	D1.1
	Bruke fantasien bevisst i arbeid med rollefigurer i ulike dramatiske sammenhenger	D1.2
	Ekspimentere med hvordan rollefigurer skapes gjennom bevisst bruk av kropp og stemme	D1.3
SPILL OG IMPROVISASJON	Samhandle med andre gjennom improvisasjon og spill	D2.1
	Bruke kreativitet og fantasi for å skape fiktive situasjoner og hendelser.	D2.2
	Leve seg inn i ulike fiktive situasjoner og hendelser.	D2.3
DRAMATURGI	Leke med bruk av stemmen, kroppen, rommet og fortellingen.	D3.1
	Arbeide med dramaturgiske virkemidler.	D3.2
	Gjøre seg kjent med hvordan man skaper dramatisk spenning gjennom bruk av rytme, symboler, gjentakelser, timing, kostymer, rekvisitter og karakterbygging.	D3.3

DJUPNELÆRING

Laga etter Udir sin definisjon av djupnelæring: «Å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre» (Udir, 2019d).

Kode	
D1	Gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper.
D2	Gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av metoder.
D3	Gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av sammenhenger i fag
D4	Gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av sammenhenger mellom fagområder
D6	Reflekterer over eiga læring aleine.
D7	Reflekterer over eiga læring saman med andre.
D8	Bruker det de har lært på ulike måter i kjente situasjoner aleine.
D9	Bruker det de har lært på ulike måter i ukjente situasjoner aleine.
D10	Bruker det de har lært på ulike måter i kjente situasjoner saman med andre.
D11	Bruker det de har lært på ulike måter i ukjente situasjoner saman med andre.

DJUPNE//LÆRING

Henta frå boka *Dybe//læring* si forståing av djupnelæring (Østern et al. 2019a)

Kode	
D//1	Kognitiv læring
D//2	Affektiv læring
D//3	Kroppslig læring
D//4	Relasjonell læring
D//5	Skapande læring

Observasjonsskjema Økt G

Dato:

Kl:

Antall elever:

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Fellesøvelse/leik:	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Lærer-i-rolle som vennen til Camilla Collett	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
En dag i personenes liv.	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane i gje uttrykk for kompetansen?
Skrive brev til historisk person.	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane i gje uttrykk for kompetansen?
Velge relasjons-figurar	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane i gje uttrykk for kompetansen?
Tablå utan historisk person	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Avsluttende Refleksjon/evaluering	Kompetanser i Norsk			
	Kompetanser i Samfunnsfag			
	Sosial læring			
	Grunnleggende ferdigheter			
	Utfyllande kommentarar:			

Observasjonsskjema Økt G - DRAMA

Dato: Kl: Antall elever:

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Felles Leik/øvelse	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Lærer-i-rolle, vennen til Camilla Collett	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
En dag i personens liv	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Skrive brev til historisk person	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Velge reasjons-figurar	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Tablå utan historisk person	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Aktivitet	Observera:	Kode	Kva kompetansar jobbar elevane med?	Korleis fekk elevane gje uttrykk for kompetansen?
Avslutning Refleksjon Evaluering	ROLLE			
	SPILL OG IMPROVISASJON			
	DRAMATURGI			
	Utfyllande kommentarar:			

Vil du delta i forskningsprosjektet:

DRAMA SOM UTTRYKK FOR DJUP LÆRING OG KOMPETANSER I FAGFORNYINGA

Bruk av drama i undervisninga for å identifisere
læring og kompetanse hos elever på mellomtrinnet.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hvordan bruk av drama som læringsform kan fremme og uttrykke dyp læring og kompetanser. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I en periode på ca. fem uker i november og desember, vil jeg, Helga Golten Thue, delta i undervisningen på 5.trinn på Mathopen skole. Jeg jobber til vanlig som lærer på skolen, men er for tiden masterstudent i dramapedagogikk og anvendt teater ved Institutt for kunsthøgskolen på Vestlandet. I perioden skal jeg noen ganger observere elevene i arbeidet de gjør og noen ganger lede undervisning der jeg vil bruke drama som læringsform. Sammen med meg skal elevene blant annet jobbe med historiske personer, og prøve lage små dramatiseringer av historiene rundt personene. Både min egen undervisning og elevene sine framføringer vil jeg, sammen med deg, observere nøye, for å få øye på hva elevene lærer og hvordan de klarer å vise hva de lærer gjennom dramaprosessene og sluttproduktet. Etter undervisningen blir det refleksjonssamtaler med hele gruppen og med dere lærere om det vi har lært og gjort. Det vil bli ført logg fra undervisningen og fra samtalene etterpå.

Jeg ønsker i tillegg å intervju noen elever og lærere i forkant og etterkant av prosjektet. Da blir elevene intervjuet i grupper på fire og fire, og lærerne i samlet team på tre kontaktlærere. Tema for intervjuene er hvordan deltakerne opplever læring og hvilke uttrykk som viser hva som har blitt lært. Intervjuet blir gjort på skolen og blir tatt opp på bånd og nedskrevet/transkribert. I transkripsjonene blir elevene og lærerne anonymisert. Opptakene blir slettet etter levert masteroppgave. Det blir gjort intervju med både elever og kontaktlærerne på trinnet, for å kunne sammenstille det elevene tenker med det lærerne mener.

Undervisningsopplegget er en del av et forskingsprosjekt på masterstudiet, der jeg skal forske på "Hvilken læring og erkjenning ligger det i elevenes erfaring med å transformere historiske personer gjennom drama og teater sine formuttrykk?" og "Hvordan kan elevene og lærerne oppdage uttrykk for læring i arbeid et med drama i undervisningen?"

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet, avdeling Bergen, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Siden jeg har jobbet i over 20 år som lærer ved Mathopen skole, hadde jeg lyst å forske på bruk av drama med en klasse på denne skolen. Ledelsen og dere kontaktlærere har gitt meg tillatelse til å komme og forske akkurat på 5.trinn på Mathopen skole.

Hva innebærer det for deg å delta?

Som deltakende lærer, vil du sammen med masterstudenten planlegge og gjennomføre undervisning i perioden november og desember. Helga er læreren for dramaundervisningen. Minst en av lærerne på trinnet vil være tilstede samtidig. Underveis i timene kommer jeg til å samle inn data på flere forskjellige måter:

- Observasjon: Jeg, og dere, observerer undervisningen underveis i prosessen. Dere får et skjema av meg med noen punkter for hver økt, der dere kan notere ned observasjoner. Jeg notere ned det jeg føler er relevant for forskningsspørsmålet i en logg i etterkant. Her kommer jeg ikke til å notere hvem som gjør eller sier hva. Etter hver økt, kommer jeg også til å notere ned punkter fra samtaler med deltakerne.
- Intervju: Jeg kommer til å gjøre et semistrukturert gruppeintervju med lærerne på trinnet to ganger. En gang før jeg starter undervisningen, og en gang etter vi er ferdig med undervisningen. Semistrukturert intervju betyr her at jeg har tenkt ut noen spørsmål på forhånd om læring og hvordan vi kan vise at vi har lært noe, men at det kan dukke opp flere spørsmål underveis i intervjuet. Gruppeintervjuene gjøres på skolen, og vil ta ca. 45 minutter. Jeg tar opp intervjuet på en diktafon.
- Transkribering: I ettertid kommer jeg til å skrive ned det som blir snakket om under intervjuene. Her blir lærerne anonymisert, slik at det ikke skal gå an å finne ut hvem som har sagt hva.

De som blir intervjuet, kan få se spørsmålene/intervjuguide på forhånd og transkriberingen i etterkant, ved å ta kontakt med Helga.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- I tillegg til masterstudenten Helga Golten Thue, er det kun veileder Katrine Heggstad og biveileder Tor Helge Allern som vil ha tilgang til materialet i veiledningssituasjoner. Alle de tre veilederne er ansatt ved Høgskulen på Vestlandet, avdeling Bergen, Institutt for kunstfag.
- Alt skriftleg materiell vil bli anonymisert i skriveprosessen.
- Opptak av intervjuene blir gjort med Høgskolen i Bergen sin diktafon. Både diktafonen og minnebrikken vil bli oppbevart i et låst skap på Høgskolen på Vestlandet, når den ikke benyttes for å transkribere. Opptakene vil ikke bli lagret på noen datamaskin. Opptaket blir slettet etter levert masteroppgave i juni 2021.
- Transkripsjon av opptakene blir anonymisert i transkripsjonsprosessen og oppbevart separat fra opptakene.
- Samtykkeskjemaene med deltakerens navn låses inne i et låst skap på Høgskolen i Bergen. Samtykkeskjema og opptak oppbevares adskilt. Samtykkeskjemaene makuleres etter endt prosjekt i juni 2021.
- Formålet med å oppbevare opptak og samtykkeskjema til masterprosjektet er avsluttet 20.juni 2021, er i påvente av sensur og eventuelt ønske om innsyn fra sensor. Da vil samtykkeskjemaet vise at deltakerne frivillig har deltatt og at de har blitt opplyst om rettighetene. Opptakene oppbevares for å kunne etterprøve transkripsjon dersom det blir nødvendig. Det er kun Thue og hennes veiledere som har tilgang til personidentifiserende datamateriale.

Verken deltakere i observasjonen eller intervju vil kunne gjenkjennes i den offentlige masteroppgaven. Vendinger som "kontaktlærer/norsklærer på en skole i Vestland fylke" vil benyttes for å anonymisere.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

- Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 20.juni 2021.
- Samtykkeskjema og opptak av intervju vil undervegs bli lagret adskilt og innelåst uten mulighet for andres innsyn.
- Samtykkeskjema vil bli makulert og opptak vil bli slettet etter prosjektslutt 20. juni 2021.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen på Vestlandet, avdeling Bergen. Institutt for kunsthøgskolen ved høyskulelektor og veileder Katrine Heggstad, epost: Katrine.Heggstad@hvl.no, telefon: +47 55 58 59 86, eller masterstudent Helga Golten Thue, epost: helga.golten@mac.com, mobil 922 11 559.
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen, epost: Trine.Anikken.Larsen@hvl.no, telefon: +47 55 58 76 82, mobil: +47 913 65 920.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig/veileder Katrine Heggstad

Student Helga Golten Thue

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet "DRAMA SOM UTTRYKK FOR DJUP LÆRING OG KOMPETANSER - Bruk av drama i undervisningen for å indentifisere uttrykk for læring og erkjenning hos elever på mellomtrinnet", og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i gruppeintervju
- å delta i observasjon i undervisningssituasjoner
- at lydopptak oppbevares frem til 20. juni 2021
- at dette samtykkeskjemaet oppbevares frem til 20. juni 2021

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet 20. juni 2021.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vil du la ditt barn delta i forskningsprosjektet?

DRAMA SOM UTTRYKK FOR DJUP LÆRING OG KOMPETANSER I FAGFORNYINGA

Bruk av drama i undervisninga for å identifisere
læring og kompetanse hos elever på mellomtrinnet.

Dette er en invitasjon til deg om å la ditt barn få delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hvordan bruk av drama som læringsform kan fremme og uttrykke dyp læring. I dette skrivet får du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for ditt barn.

Formål

I en periode på ca. seks uker i november og desember, vil jeg, Helga Golten Thue, delta i undervisningen på 5.trinn på Mathopen skole. Jeg jobber til vanlig som lærer på skolen, men er for tiden masterstudent i dramapedagogikk og anvendt teater ved Institutt for kunstfag ved Høgskolen på Vestlandet. I perioden skal jeg komme inn på trinnet noen dager for å undervise og observere. Noen ganger observere jeg elevene i arbeidet de gjør og noen ganger skal jeg lede undervisningsøkter der jeg vil bruke drama som læringsform.

Sammen med meg skal elevene blant annet jobbe med historiske personer fra 1850-tallet, og skape små dramatiseringer av historiene rundt personene. Både min egen undervisning og elevene sine framføringer vil jeg observere nøye, for å få øye på hva elevene lærer og hvordan de klarer å vise hva de lærer gjennom dramaprosessene og sluttproduktet. Etter undervisningen blir det refleksjonssamtaler med hele gruppen om det vi har lært og gjort. Det vil bli ført logg fra undervisningen og fra samtalene etterpå.

Jeg ønsker i tillegg å intervju noen elever i forkant og etterkant av prosjektet. Da blir elevene intervjuet i grupper på fire og fire. Tema for intervjuene er hvordan de opplever læring og hvordan de føler de får vise hva de har lært. Intervjuet blir gjort i undervisningstiden og blir tatt opp på bånd og nedskrevet/transkribert. I transkripsjonene blir elevene anonymisert. Opptakene blir slettet etter levert masteroppgave. I tillegg blir det gjort intervju med kontaktlærerne på trinnet for å kunne sammenligne det elevene sier med det lærerne mener. Dersom du ikke vil at ditt barn skal bli intervjuet, krysser du ikke av for det på slutten av dette infoskrivet.

Undervisningsopplegget er en del av et forskningsprosjekt på masterstudiet, der jeg skal forske på "Hvilken læring og erkjenning ligger det i elevenes erfaring med å

transformere historiske personer gjennom drama og teater sine formuttrykk?” og ” Hvordan kan elevene og lærerne oppdage uttrykk for læring og kompetanser i arbeid et med drama i undervisningen?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet, avdeling Bergen, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Siden jeg har jobbet i over 20 år som lærer ved Mathopen skole, hadde jeg lyst å forske på bruk av drama med en klasse på denne skolen. Ledelsen og kontaktlærerne deres har gitt meg tillatelse til å komme og forske på akkurat 5.trinn.

Hva innebærer det for deg å delta?

Som deltakende elev, vil barnet og trinnet barnet gå på delta i dramaundervisning i noen timer hver uke i perioden november og desember. Da er det Helga som er læreren. Minst en av lærerne på trinnet vil i tillegg være tilstede. De andre timene går som normalt med de lærerne barnet kjenner.

Underveis i timene kommer jeg til å samle inn data på flere forskjellige måter:

- Observasjon: Jeg kommer til å observere undervisningen underveis i prosessen. Jeg notere ned det jeg føler er relevant for forskningsspørsmålet i en logg i etterkant. Her kommer jeg ikke til å notere hvem som gjør eller sier hva. Det samme kommer jeg til å gjøre etter samtaler i samlet klasse.
- Intervju: Noen elever fra trinnet blir spurt om å være med i gruppeintervju sammen med en liten gruppe elever. Jeg kommer til å gjøre et intervju med elevene en gang før jeg starter undervisningen, og et intervju etter vi er ferdig med undervisningen. Jeg har tenkt ut noen spørsmål på forhånd om læring og hvordan vi kan vise at vi har lært noe, men elevene er med å styre intervjuet fremover med sine svar. Jeg tar opp intervjuet på en diktafon. Gruppeintervjuene gjøres i skoletiden, og vil ta ca. 45 minutter.
- Transkribering: I ettertid kommer jeg til å skrive ned det som blir snakket om under intervjuene. Her blir elevene anonymisert, slik at det ikke skal gå an å finne ut hvem som har sagt hva.

Foreldrene til de barna som deltar i intervjuene, kan få se spørsmålene/intervjuguide på forhånd, ved å ta kontakt med meg eller skolen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle personopplysninger til ditt barn vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for barnet hvis du ikke vil la det delta eller senere velger å trekke barnet ut.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om barnet ditt til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Opplysningene blir behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- I tillegg til masterstudenten Helga Golten Thue, er det kun veileder Katrine Heggstad og biveileder Tor Helge Allern som vil ha tilgang til materialet i

veiledningssituasjoner. Begge veilederne er ansatt ved Høgskulen på Vestlandet, avdeling Bergen, Institutt for kunstfag.

- Alt skriftlig materiell vil bli anonymisert i skriveprosessen.
- Opptak av intervjuene blir gjort med Høgskolen i Bergen sin diktafon. Både diktafonen og minnebrikken vil bli oppbevart i et låst skap på Høgskolen på Vestlandet, når den ikke benyttes til å transkribere. Opptakene vil ikke bli lagret på noen datamaskin. Opptaket blir slettet etter levert masteroppgave i juni 2021.
- Transkripsjon av opptakene blir anonymisert i transkripsjonsprosessen og oppbevart separat fra opptakene.
- Samtykkeskjemaene med deltakerens navn låses inne i et låst skap på Høgskolen i Bergen. Samtykkeskjema og opptak oppbevares adskilt. Samtykkeskjemaene makuleres etter endt prosjekt i juni 2021.
- Formålet med å oppbevare opptak og samtykkeskjema til masterprosjektet er avsluttet 20.juni 2021, er i påvente av sensur og eventuelt ønske om innsyn fra sensor. Da vil samtykkeskjemaet vise at deltakerne frivillig har deltatt og at de har blitt opplyst om rettighetene. Opptakene oppbevares for å kunne etterprøve transkripsjon dersom det blir nødvendig. Det er kun Thue og hennes veiledere som har tilgang til personidentifiserende datamateriale.

Verken deltakere i observasjonen eller intervju vil kunne gjenkjennes i den offentlige masteroppgaven. Vendinger som «elev i 5.klasse på en skole i Vestland fylke» vil benyttes for å anonymisere.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

- Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 20.juni 2021.
- Samtykkeskjema og opptak av intervju vil underveis bli lagret adskilt og innelåst uten mulighet for andres innsyn.
- Samtykkeskjema vil bli makulert og opptak vil bli slettet etter prosjektslutt 20. juni 2021.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om barnet, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om barnet,
- å få slettet personopplysninger om barnet, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av personopplysningene.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om barnet ditt?

Vi behandler opplysninger om barnet ditt basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet, avdeling Bergen. Institutt for kunstfag ved høgskulelektor og veileder Katrine Heggstad, epost: Katrine.Heggstad@hvl.no, telefon: +47 55 58 59 86, eller masterstudent Helga Golten Thue, epost: helga.golten@mac.com, mobil 922 11 559.
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen, epost: Trine.Anikken.Larsen@hvl.no, telefon: +47 55 58 76 82, mobil: +47 913 65 920.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig Katrine Heggstad
(Veileder)

Student Helga Golten Thue

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet "DRAMA SOM UTTRYKK FOR DJUP LÆRING OG KOMPETANSER - Bruk av drama i undervisningen for å indentifisere uttrykk for læring og erkjenning hos elever på mellomtrinnet", og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til at mitt barn med navn: _____ får lov til:

- å delta i gruppeintervju
- å delta i observasjon i undervisningssituasjoner
- at lydopptak oppbevares frem til 20. juni 2021
- at dette samtykkeskjemaet oppbevares frem til 20. juni 2021

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet 20. juni 2021.

(Signert av foresatt, dato)